

Länsstyrelsen
Gävleborg

Dnr
511-6401-13

Bevarandeplan Natura 2000

Enångersån

Fastställt: 2013-09-17

Namn:	Enångersån
Områdeskod:	SE0630140
Områdestyp:	SCI (Art- och habitatdirektivet)
Area:	21,5 ha, längd ca 39 km
Skyddsform:	Samrådsområde
Naturvårdsförvaltare:	-
Kommun:	Hudiksvall
Mittpunktskoordinat:	1557761/6825506
Markägare:	Privat/ Statlig
Nyttjanderätter:	Outrett
Lägesbeskrivning:	Sträcker sig från sjön Mjusen, belägen ca 20 km V Enånger och mynnar ut vid Enångersfjärden, strax Ö Enånger.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	1
1. ALLMÄNT OM NATURA 2000 OCH BEVARANDEPLANER.....	3
1.1 NATURA 2000	3
1.2 BEVARANDEPLANER	3
2. BEVARANDESYFTE.....	4
2.1 ÖVERGRIPANDE BEVARANDESYFTE	4
2.2 INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT ART- OCH HABITATDIREKTIVET	4
2.3 BEVARANDEMÅL	4
3. OMRÅDESBESKRIVNING	5
3.1 ALLMÄN OMRÅDESBESKRIVNING	5
3.2 BEVARANDEVÄRDEN SOM EJ ÄR UTPEKADE I EG-DIREKTIVEN	6
4. BESKRIVNING AV NATURTYPER OCH ARTER.....	6
4.1 NATURTYPER	6
4.2 ARTER	7
5. HOTBILD	9
5.1 NATURTYPER	9
5.2 ARTER	10
6. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	10
6.1 OMRÅDESSKYDD	10
6.2 SKÖTSELÅTGÄRDER.....	11
7. BEVARANDESTATUS IDAG.....	11
7.1 BEVARANDESTATUS FÖR OMRÅDET	11
7.2 BEVARANDESTATUS FÖR ARTER OCH NATURTYPER	12
8. ÖVERVAKNING OCH UPPFÖLJNING	12

BILAGOR:

KARTA

1. Allmänt om Natura 2000 och bevarandeplaner

1.1 Natura 2000

Medlemsländerna inom Europeiska Unionen, EU, bygger för närvarande upp ett nätverk av värdefulla naturområden som är av särskilt intresse från naturvårdssynpunkt. Nätverket kallas Natura 2000. Syftet är att värna om vissa naturtyper, arter och deras livsmiljöer som är skyddsvärda ur ett EU-perspektiv. Vissa naturtyper och arter är prioriterade, vilket innebär att extra hänsyn ska tas till dessa.

Skapandet av Natura 2000 är en av EU:s viktigaste åtgärder för att bevara biologisk mångfald. Det är unionens bidrag till förverkligandet av intentionerna i bl.a. Bernkonventionen och konventionen om biologisk mångfald. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s art- och habitatdirektiv (Rådets Direktiv 92/43/EEG) samt fågeldirektivet (Rådets Direktiv 79/409/EEG). EG-direktiven är en form av EU-lagar som medlemsstaterna är skyldiga att införliva i det egna regelverket och tillämpa inom landet. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål, men ger de nationella myndigheterna rätt att välja hur målen ska uppnås.

Alla områden i Natura 2000-nätverket är av riksintresse enligt 4:e kapitlet Miljöbalken, vilket bland annat innebär att områdets naturvärden får stor tyngd vid prövning av eventuella exploateringsintressen. Dessutom infördes år 2001 en tillståndplikt för åtgärder/verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område.

1.2 Bevarandeplaner

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som bedöms vara nödvändiga utifrån den hotbild som finns. I planen beskrivs även de ekologiska förutsättningar som behövs för att området skall bidra till att upprätthålla arterna och naturtyperna i "gynnsam bevarandestatus". Detta innebär lite förenklat att "ängen ska förbli äng" och att "naturskogen ska fortsätta att vara naturskog", och att arterna ska fortleva i livskraftiga bestånd. Begreppet "gynnsam bevarandestatus" är närmare definierat i habitatdirektivet liksom i Förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252). Bevarandeplanen har flera viktiga funktioner att fylla i den fortgående processen att sköta och förvalta Natura 2000-områden bl.a:

- Underlag för tillståndsprövningar enligt 7 kap 28a- 29 §§ miljöbalken och framtagande av miljökonsekvensbeskrivningar enligt 6 kap miljöbalken.
- Fungera som referensnivå för den framtida, med jämna mellanrum återkommande, övervakningen och uppföljningen av gynnsam bevarandestatus.
- Fungera som vägledning för vård- och förvaltningsåtgärder t.ex. skötselplaner, naturvårdsavtal mm
- Upplysa och kommunicera med olika intressenter t.ex. markägare om vad som ska bevaras och vad som krävs för att nå bevarandemålen.

2. Bevarandesyfte

2.1 Övergripande bevarandesyfte

Huvudsyftet är att bevara ett av länets mest värdefulla vattendrag med stor biologisk betydelse på grund av sitt djurliv. Enångersån hyser en rik bottenfauna och ett skyddsvärt bestånd av flodpärlmussla.

Den nedre delen av ån hör till länets viktigaste vatten för havsöring och utter förekommer regelbundet utmed ån. Vattensystemet är också av stort värde på grund av att det är relativt opåverkat av mänskliga aktiviteter.

2.2 Ingående naturtyper och arter enligt Art- och habitatdirektivet

I tabellerna nedan anges de naturtyper och arter som anmälts inom området. Naturtypernas ungefärliga utbredning framgår av kartbilagan.

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Anmäld areal		Bedömd areal 2005	
		Areal (ha)	Andel (%)	Areal (ha)	Andel (%)
3260	Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor	12	55		

Tabell 2. Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Art
1029	Flodpärlmussla <i>Margaritifera margaritifera</i>
1163	Stensimpa <i>Cottus gobio</i>
1355	Utter <i>Lutra lutra</i>

* = Prioriterad art

2.3 Bevarandemål

Bevarandemålen kommer att kompletteras/justeras vartefter ny kunskap tillkommer,

3260 Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor

- Arealen vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor ska vara minst 12 hektar.
- Naturlig flödesdynamik. Minst 95% av vattendragssträckorna ska ha god status vad gäller vattenståndvariationer enligt vattendirektivets bedömningsgrunder.
- Vattenkvaliteten bibehålls eller förbättras. Totalfosfor och pH-värde ska uppfylla minst tillståndsklass 2 (NV00)
- Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar.
- Bottenfauna skall ha minst tillståndsklass 2 (NV00)
- Andelen strandskog bibehålls eller ökar.
- Bestånden av de typiska arterna flodpärlmussla och öring finns i livskraftiga populationer.

1029 Flodpärlmussla

- Artens livsmiljö bibehålls eller ökar
- Flodpärlmussla skall finnas i livskraftiga och föryngrande bestånd längs flertalet lämpliga sträckor av vattendraget.
- Medeltätheten (musslor per m²) skall inte understiga 1,0.
- Värddarten öring finns i livskraftiga och reproducerande bestånd.

1163 Stensimpa

- Stensimpa finns i livskraftiga och reproducerande bestånd.
- Uppföljningsbara bevarandemål för arten fastställs efter inledande inventering då kunskapsläget om artens numerär inom området är begränsad.

1355 Utter

- Utter förekommer regelbundet inom området.
- Enångersån ska tillsammans med anslutande och närliggande vattendrag hysa förutsättningar för upprätthållandet av en reproducerande utterstam.
- Spår efter utter ska finnas på flera platser längs ån. Antalet utterlokaler ska vara minst 75 % av antalet lokaler vid senaste inventeringen.

3. Områdesbeskrivning

3.1 Allmän områdesbeskrivning

Enångersån ligger i Hälsingland och har sina källflöden i den kraftigt kuperade terrängen innanför Enångerskusten. De största källsjöarna är Stultsjön, Tolocksjön och Grottsjön. Ån är 10-15 meter bred i de nedre delarna medan de övre biflödena vanligen är 2-3 m breda. De övre delarna av ån faller ca 100 m ned till sammanflödet vid Boda och rinner huvudsakligen genom skogsmark med tall- och grandominerad skog. Nedströms Boda är ån lugnflytande och rinner till stor del fram på sand- eller grusbotten i jordbruksbygd. Lokalt finns finare sediment. Vid starkare strömmande sträckor är stränder och botten blockigare. I de lugnflytande sträckorna finns flytbladsväxter och i de mer strömmande sträckorna växer bitvis rikligt med näckmossa och kuddmossa. Vattensystemet är svagbuffrat och relativt humöst och ån kalkas därför i de övre delarna av vattensystemet. Enångersån är inte reglerad och vattenföringen bedöms vara nära den naturliga. Största inverkan på hydrologin står förmodligen att ån är rensad och att mycket av marken runt ån är dikad. Detta kan t.ex. leda till att det blir onaturligt lågt vatten under perioder med liten nederbörd.

Bottenfaunan i Enångersån är rik på både försumnings- och föroreningskänsliga arter. Ån hyser skyddsvärda bestånd av flodpärlmussla. Bottenfaunan domineras i övrigt av renvattenkrävande arter av dagsländor och bäcksländor.

I Enångersån finns det många lek- och uppväxtområden för öring som är flodpärlmusslans värddart. De nedre delarna hör till länets viktigaste vatten för havsöring och där finns också en fast stam av harr. I de övre delarna finns stationär öring. Även stensimpa, bäcknejonöga och flodnejonöga finns i ån.

Utter förekommer regelbundet utmed Enångersån. Ån har tillsammans med omgivande vatten goda förutsättningar för att hålla en liten uttergrupp och troligen finns utter permanent i området.

Enångersån är relativt opåverkat av mänskliga aktiviteter och då främst i de övre delarna. Endast mindre delsträckor av ån har använts till flottning. Det finns dock flera dammar i ån, bland annat vid Enångers kyrka och i trakten av Boda bruk. Den sistnämnda dammen utgör ett definitivt vandringshinder för öring och andra fiskarter. Det finns ytterligare anläggningar i ån (dammrester, vägtrummor och hållar) som mer eller mindre utgör vandringshinder för öring.

3.2 Bevarandevärden som ej är utpekade i EG-direktiven

I vattendraget finns även fiskarter som t ex. gädda. I den närliggande omgivningen längs Enångersån förekommer rödlistade svampar och mossor som t ex. blackticka VU, stor aspticka NT, veckticka NT och vedsäckmossa VU

4. Beskrivning av naturtyper och arter

4.1 Naturtyper

Naturtyp: Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260)

Definition (del av):

Små till medelstora naturliga vattendrag eller delar av vattendrag i flacka landskap samt i skogs och bergslandskap. Naturliga vattenståndsvariationer och skiftande vattendynamik skapar en variation av strandmiljöer och bottenar med förutsättningar för hög biologisk mångfald. Vattendragen har en vegetation med inslag av flytblads, undervattensväxter och/eller akvatiska mossor.

Naturtypen kan delas upp i två undergrupper, en "flytbladstyp" och en "mosstyp".

"Flytbladstypen" utgör hela eller delar av vattendrag i jordbrukslandskapet eller andra flacka delar av avrinningsområdet. Dessa vattendrag eller delar av vattendrag är mer eller mindre lugnflytande, relativt öppna (solbelysta) och har ofta ett relativt näringsrikt sediment.

"Mosstypen" utgör naturliga vattendrag med förekomst av olika arter vattenmossa (t ex Fontinalis spp) och annan karaktäristisk vegetation. Även dessa vattendrag kan i delar vara öppna och solbelysta, men har generellt mer strömmande vatten och steniga bottenar.

Vattendragen inom naturtypen bör ej vara avsevärt påverkad av eutrofiering försurning eller fysisk påverkan (kontinuitet, hydrologi, markanvändning i närmiljö), dvs statusen enligt vattenförvaltningen får ej vara dålig eller otillfredsställande.

Karaktärsarter: Grodmöja, sköldmöja, hårslinga, vattenmöja, rostnate, lånkeväxter, nateväxter och stor näckmossa.

Ekologiska förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

Bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende vattenföring och flödesdynamik. Naturlig vattenföring upprätthåller en stor variation gällande bottenstrukturer, vegetation och

strandstrukturer och därmed förutsättningar för naturligt förekommande arter. Negativ påverkan från tidigare och befintliga regleringar minimeras.

Ingen eller obetydlig påverkan av fragmentering (dämmen och andra vandringshinder), kanalisering, invallning, flottledsrensning och återkommande maskinell rensning av sediment och vegetation. Negativ påverkan från tidigare ingrepp minimeras.

Fria vandringsvägar i anslutande vattensystem (inga antropogena vandringshinder) är en förutsättning för vissa av naturtypens typiska arter.

Naturliga omgivningar med strandskog/svämskog, våtmarker och mader. Strandskogen är viktig för beskuggning av strandnära partier och för tillgången på substrat i form av nedfallande material, stambaser, socklar och död ved i eller i anslutning till vattendraget. I låglänta delar och på finkorniga jordar där vattendragen tillåts meandra karaktäriseras den naturliga närmiljön av omväxlande erosions och sedimentationspartier med regelbundet blottlagd jord och förekommer av branta strandbrinkar. I dessa delar ger omgivningar med extensivt jordbruk, bete/slätter goda förutsättningar för gynnsam bevarandestatus.

God vattenkvalitet – relativt näringsfattigt i avrinningsområdets övre delar, näringsrikare i de nedre delarna. Låg grad av antropogen belastning avseende försurande ämnen, näringsämnen, miljögifter och partiklar (grumlande ämnen).

En för naturtypen naturlig sammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar. Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen

4.2 Arter

Art: Stensimpa

Ekologiska krav:

Stensimpan lever stationärt under stenar och grus på grunt vatten i sjöar, älvar, bäckar och i bräckt vatten. Födan utgörs av dagsländor- och mygglarver, maskar och kräftdjur.

Arten vill ha klara och syrerika vatten. Arten kan slå ut i försurade vattendrag.

En viss spridning kan förutsättas ske när olika vattensystem står i kontakt med varandra. Spridning kan även ske in i olika vattensystem via östersjöns kuster.

Art: Utter

Uttern har stora hemområden. Honors hemområde omfattar ett område på ca 28 km strandlängd. Vuxna hanar har hemområden med en storlek av omkring 45 km strandlängd. Hanars områden varierar i storlek beroende på områdets topografi, individuella egenskaper och närvaron av andra uttrar, speciellt hanuttrar. Mellan könen kan hemområden överlappa varandra. En hanes hemområde kan således omfatta en eller flera honors. Nya data indikerar

att storleken på utterns hemområde kan vara dubbelt så stort i norra Sverige som vad som är uppmätt i landets sydligare regioner.

För ett livskraftigt bestånd av utter krävs stora områden med mer eller mindre sammanhängande vattensystem. I små vattensystem, som ligger isolerade blir populationerna mycket sårbara, eftersom utbytet av individer försvåras eller uteblir. En hona med ungar har områden på ca 7 km diameter, gamla hanar områden med en vidd av ca 15 km.

Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättillgänglig föda året runt och som har tillgång till områden där uttern kan vila ostört, föda upp ungar etc.

Uttern är vintertid beroende av strömmande vatten som ger möjlighet till näringsfångst om sjöarna blir islagda.

Utterns föda består mestadels av fisk som t.ex. lake, simpor och karpfiskar, men även groddjur, kräftor, större insekter, fåglar och mindre däggdjur kan ingå i dieten. Sammansättningen av dieten återspeglar den tillgänglighet och förekomst av föda som finns i det område där uttern jagar. Födovallet varierar därför mellan olika områden och även med årstiden. En vuxen utter konsumerar cirka 1-1,5 kg fisk per dag.

Inventering av utter i Enångersån har gjorts genom spår/spillningsinventering på barmark 1997, 2007 och 2007. Spår, mest i form av spillning gjordes varje gång på ca hälften av de nio lokalerna, lite olika lokaler olika år. Inventeringen ger svar på förekomst av arten, men eventuell förekomst av boplatser/föryngringar kvarstår att undersöka.

Uttern är klassad som sårbar (VU) i den nationella rödlistan.

Art: Flodpärlmussla

Ekologiska krav:

Flodpärlmusslan är helt knuten till rinnande vatten med sand, sten- eller grusbotten och tillräckligt hög strömhastighet för att igenslamning inte skall ske.

Mussellarverna lever upp till 10 månader som parasit på gälarna hos öring eller lax. Lokal reproduktion av värdfiskbestånden är en förutsättning för musslornas långsiktiga fortlevnad. Det framförallt är ung öring som fungerar som värd.

För att kunna tillväxa måste den lilla musslan hamna på en plats i en sand- eller grusbotten som genomströmmas av friskt vatten, så att musslan kan andas och filtrera näring. Efter några år börjar musslorna sticka upp ur bottensubstratet. Flodpärlmusslan blir vanligen könsmogen i 15-20-års ålder.

Spridning sker inom det aktivitetsområde som utnyttjas av småöringar, särskilt viktig är spridningen uppströms. Vandringshinder kan omöjliggöra återetablering av en utgången lokal population. Spridning sker normalt sett ej mellan vattensystem.

Flodpärlmusslan blev fredad i Gävleborg 1980 och från och med 1 januari 1994 är arten fridlyst i hela landet. Internationella Naturvårdsunionen (IUCN) betecknar arten som sårbar och den är klassad som sårbar (VU) även i den nationella rödlistan.

En inventering av flodpärlmussla i Enångersån gjordes senast 2005. Musslor påträffades då på 12 av de 15 utslumpade lokalerna, tätheten låg och inga riktigt små musslor observerades.

Trots de relativt låga tätheterna på de undersökta lokalerna var musselbeståndet då totalt sett ganska stort (tack vare att utbredningen sträcker sig längs hela ån). Åns totala musselbestånd beräknades till 167 500 individer.

Grottsjöbäcken inventerades 2011. Biflödet höll låga tätheter av musslor men ganska stor andel av små musslor (kortare än 50 mm). Däremot hittades inga riktigt små musslor vilket gör att musselbeståndet inte uppnår klassen, mycket högt skyddsvärde. Småmusslor kan dock finnas nergrävda i bottenarna. En stor andel nyligen döda musslor hittades (se nedan).

5. Hotbild

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel utan måste lösas i den politiska debatten. I övervakningsarbetet är det viktigt att i mån av resurser redovisa hur de globala problemen utvecklas på såväl objekts- som länsnivå. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt N 2000 objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Vandringshinder (som t ex dammar, vägtrummor) har troligen en betydande inverkan på ekologin genom att de inte är passerbara för fisk (och i viss mån även andra organismer).

De två inventeringar av flodpärlmussla i Enångeråns huvudfåra (1996 och 2005) antyder att någonting drastiskt kan ha hänt med beståndet sedan mitten av 90-talet. De små musslorna har nästan helt försvunnit från åns övre delar där de tidigare förekom i stort antal. Fynd av stora mängder skal skulle kunna vara ett tecken på att även de stora musslorna har minskat i antal.

Vid inventeringen av Enångersåns huvudfåra/Nyboån 2011 hittades nydöda musslor där vävnadsrester fanns kvar på minst 5 av de 18 undersökta lokalerna. Levande musslor med brunfärgad fot och glipande skal observerades. Det var också ganska vanligt förekommande att levande musslor låg platt på botten med mer eller mindre öppna skal. I Nyboån hittades också en plats med mycket skal från musslor som sannolikt dött nyligen då skalen var färska (även levande musslor fanns på platsen).

Under 2012 konstaterades att musslorna fortsatt dö av. Under våren såg de fräscha ut, men något hände när det blev varmare och många musslor dog.

I Mjusbäcken uppströms sjön Ysen ser alla musslor ut att må bra

Vi saknar i dagsläget förklaringar till ovan beskrivna fenomen.

5.1 Naturtyper

3260 Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor	<ul style="list-style-type: none"> • Reglering, avledning eller andra hinder som påverkar åns naturliga flödesdynamik. • Förändringar av pH och halter av näringsämnen i vattensystemen på grund av t ex näringsläckage från jordbruket skogsavverkningar. • Vandringshinder för de typiska arterna och andra
--	--

	<p>vattenlevande organismer.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skogsbruk i den strandnära skogen. • Utsläpp av föroreningar från punktkälla, exempelvis vägarna. • Utsättning av främmande arter. • Körning med tunga maskiner på ofrusen mark med risk att finkorning mineraljord eller organiskt material förs ut i vattendragen och avsätts på bottnarna.
--	---

5.2 Arter

1029 Flodpärlmussla	<ul style="list-style-type: none"> • Utebliven föryngring. • Exploatering i olika former i eller intill vattendraget (som t ex förändrar flödesregimen). • Igenslamning av bottnar på grund av t ex. avverkning, markberedning och dikning samt kalkning i direkt anslutning till bestånd. • Avverkning av strandnära skog eller trädridåer längs vattendraget som medför förändrade instrålningsförhållanden. • Förändringar av pH och halter av näringsämnen i vattensystemen på grund av t ex gödsling av närliggande åkrar. • Små eller minskande populationer av värdfisken öring. • Oförsiktig eller felaktig återställning av gamla flottningsleder.
1163 Stensimpa	<ul style="list-style-type: none"> • Kemiska förändringar (som t ex. pH och halter av näringsämnen) i vattensystemen. • Några specifika stora hot mot artens bevarandestatus i området bedöms ej finnas.
1355 Utter	<ul style="list-style-type: none"> • Utsläpp av föroreningar • Reglering, utbyggnad av vattendrag • Bäverjakt med slagfälla eller andra typer av fångstredskap (t ex fasta fiskeredskap) som kan fånga utter. • Mänsklig störning i samband med, kanotpaddling, fiske etc.

6. Bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärder bör kopplas till Hudiksvalls kommuns Fiskeplan, där Enångersån ingår, samt till åtgärdsprogrammet för flodpärlmussla.

6.1 Områdesskydd

Enångersån är utpekad som riksintresse för naturvård (1988). I den länstäckande inventeringen av värdefulla vattendrag i Gävleborg (1986 och 1988) fick Enångersån skyddsklass 1 och i naturvårdsprogrammet för Gävleborgs län (1997) har ån bedömts ha mycket högt naturvärde.

Natura 2000-området Enångersån ingår i Enångersåns samrådsområde som består av Enångersån från källflädet Mjusbäcken som via Ysbäcken och Nyboån övergår i egentliga Enångersån samt de båda biflödena Tolockbäcken och Grottsjöbäcken.

Större delen av ån omfattas av strandskydd. Enångersån angränsar till Boda naturreservat och till Ysbergets-Laxtjärnsbergets som både är naturreservat och Natura 2000-område.

Enångersån ingick fram till 2013 i IKEU - Integrerad Kalknings Effekt Uppföljning. Målet med programmet är att undersöka de långsiktiga kalkningseffekterna i sjöar och vattendrag. Enångersån har kalkats sedan 1984 och 1985 installerades en kalkdoserare i ån. Vattendragets vattenkemi (t ex. pH, totalfosfor, vattenförling) undersöks månadsvis (har undersökts kontinuerligt sedan 1995). Bottenfaunan och fisketillståndet (med hjälp av elfiske) undersöks en gång per år på bestämda provplatser. Provtagning sker efter 2013 inom ramen för den regionala miljöövervakningen.

För att bibehålla/förbättra de höga naturvärdena i Natura 2000-området Enångersån bör området (delvis eller helt) omfattas av skydd. Lämpligt skydd bör diskuteras med berörda mark- och sakägare.

6.2 Skötselåtgärder

Biotopförbättrande åtgärder som bör prioriteras är undanröjande av vandringshinder och restaurering av flottledsrensade sträckor. För planering och prioritering av åtgärder bör Hudiksvalls fiskevårdsplan, där Enångersån ingår, utgöra en viktig grund. Restaureringsåtgärder ska även diskuteras med berörda markägare.

Vad gäller flodpärlmusslan är den viktigaste åtgärden att utreda musseldöden och att följa utvecklingen av beståndet.

Skyddszoner bör/ska breddas i anslutning till jordbruksmark för att minska påverkan av t ex näringsläckage från jordbruket. Det är även viktigt med väl fungerande skyddszoner (5-30 m) vid alla avverkningar i anslutning till vattendraget med biflöden för att t ex bibehålla beskuggningen av vattendraget. Hög lövandel i skogen längs vattendraget bör eftersträvas. Skyddszonernas storlek bör läggas fast individuellt för varje avverkningsobjekt i anslutning till vattendraget med biflöden utifrån de lokala förutsättningarna med avseende på topografi och markförhållanden. Miniminivån för denna hänsyn bör utgå från skogsstyrelsens rekommendationer i temahäftet *Skogsbruk vid vatten*.

7. Bevarandestatus idag

7.1 Bevarandestatus för området

I dagsläget finns goda förutsättningar för en gynnsam bevarandestatus av naturtypen Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor i Enångersån. Däremot anses ej flodpärlmusselbeståndet ha gynnsam bevarandestatus på grund av den dåliga föryngringen (brist på små musslor). Vad gäller utter och stensimpa så råder kunskapsbrist och bevarandestatusen är oklar för dessa arter.

7.2 Bevarandestatus för arter och naturtyper

Tabell . Bevarandestatus hos ingående naturtyper och arter

Naturtyp/art	Bevarandestatus
3260 Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor	Gynnsam
1029 Flodpärlmussla	Ej gynnsam
1163 Stensimpa <i>Cottus gobio</i>	Oklar
1355 Utter <i>Lutra lutra</i>	Oklar

8. Övervakning och uppföljning

Övervakning och uppföljning av områdets utpekade naturvärden kommer att följas upp inom ramen för löpande arbete.

Referenser:

- Fiskeplan för Hudiksvalls kommun 2005.
Granström. P. Flodpärlmussla i Enångersån 2005. Fiskeriverke (under arbete)
Granström. P. 2002. Flodpärlmussla i Gävleborgs län. Rapport 2002:3. Länsstyrelsen Gävleborg.
Gärdenfors U. (red.) 2005. Rödlistade arter i Sverige 2005. ArtDatabanken, SLU.
IKEU. <http://info1.ma.slu.se/IKEU/ikeuvtnr.html>. 2005-11-09
Skyddsvärda vattendrag i Gävleborg. Rapport 1994:8. Länsstyrelsen Gävleborg.
Uttern i Gävleborg tio år senare. 1998. Länsstyrelsen Gävleborg.

KARTA

